प्रस्थेऽवृद्धमकर्क्यादीनाम् । (८७/३८२१)

प्रस्थशब्दे उत्तरपदे कर्क्यादिवर्जितमवृद्धं पूर्वपदमाद्युदात्तं भवति । इन्द्रप्रस्थः । कुण्डप्रस्थः । ह्रदप्रस्थः । [1]सुवर्णप्रस्थः । अवृद्धम् इति किम् ? दाक्षिप्रस्थः । माहकिप्रस्थः । अकर्क्यादीनाम् इति किम् ? कर्कीप्रस्थः । मघीप्रस्थः ।

कर्की । मघी । मकरी । कर्कन्धू । शमी । करीर । कटुक । [2]कुरल । बदर । कर्क्यादिः ॥

मालादीनां च । (८८/३८२२)

प्रस्थे इति वर्तते । प्रस्थे[3] उत्तरपदे मालादीनामादिरुदात्तो भवति । मालाप्रस्थः । शालाप्रस्थः ।

माला । शाला । [4]शोणा । द्राक्षा । क्षौमा । क्षामा । [5]काञ्ची । एक । काम । मालादिः ।

वृद्धार्थ आरम्भः । एकाशोणाशब्दयोः 'एङ् प्राचां [6]देशे' (१.१.७५/१३३८) इति वृद्धसञ्ज्ञा ॥

अमहन्नवं नगरेऽनुदीचाम् । (८९/३८२३)

नगरशब्दे उत्तरपदे महन्नवशब्दवर्जितं पूर्वपदमाद्युदात्तं भवति, [7]तच्चेद् उदीचां न भवति । सुह्मनगरम् । [8]पुण्ड्रनगरम् । अमहन्नवम् इति किम् ? महानगरम् । नवनगरम् । अनुदीचाम् इति किम् ? [9]नदीनगरम् । [10]कान्तीनगरम् ॥

अर्मे चावर्णं द्व्यच् त्र्यच् । (९०/३८२४)

अर्मशब्दे उत्तरपदे द्व्यच् त्र्यच् पूर्वपदमवर्णान्तमाद्युदात्तं भवति । दत्तार्मम् । [11]गुप्तार्मम् । कुक्कुटार्मम् । वायसार्मम् । अवर्णम् इति किम् ? बृहदर्मम् । द्व्यच् त्र्यच् इति किम् ? कपिञ्जलार्मम् । अमहन्नवम् इत्येव, महार्मम् । नवार्मम् ॥

न भूताधिकसञ्जीवमद्राश्मकज्जलम् । (९१/३८२५)

भूत अधिक सञ्जीव मद्र अश्मन् कज्जल इत्येतानि पूर्वपदानि अर्मशब्दे उत्तरपदे नाद्युदात्तानि भवन्ति । भूतार्मम् । अधिकार्मम् । सञ्जीवार्मम् । मद्राश्मग्रहणं सङ्घातविगृहीतार्थम् । मद्रार्मम् । अश्मार्मम् । मद्राश्मार्मम् । कज्जलार्मम् । समासान्तोदात्तत्वमेवात्र भवति ।

---

1. उदाहरणमिदं नास्ति ग. 2. कुवल ब, नास्ति क. 3. शब्दे इत्यधिकम् ग. ह. फ. 4. शोणा नास्ति क. 5. लाक्षा इत्यधिकम् क. 6. देशे नास्ति फ. 7. तत् नास्ति फ. 8. पिण्डनगरम् क. ड. ह, नास्ति ब. 9. नन्दीनगरम् फ, नन्दनगरम् क. 10. शार्ङ्गिनगरम् ग. 11. गुप्तार्मम् नास्ति ह.